

Visky András

A térképről nem lehet lemenni, regényrész

153

a nagyváradai Securitate pincéjében kötöttünk ki, a Barátok utcája és a Fő utca sarkán, amikor leszálltunk a teherautóról, katonák álltak sorfalat nekünk a bejáratig, mi meg lehurcolkodtunk a szűk lépcsőn, a pincében Anyánk várt ránk Ferenc elsősülött testvérünkkel, ezek a mi szekusaink már induláskor leadhatták a drótot, hogy nem találták otthon a kurva papnét, meg hogy elbaszták, és hogy Nagyváradon keressék Arany testvérnél, a bibliatudós zsidó órásnál, a Rimanóczy fürdő tőszomszédságában, és lehetőleg még éjszaka gyűjtsék be, nehogy a központ tudomására jusson, hogy rosszul organizálták a kitelepítést, Ferenc elsősülött a pince földjén feküdt, égett a láztól, mellette bádogedényben víz, Anyánk Mária Magdolnát ültette mellé, hogy cserélgesse a homlokán a vizes zsebkendőt, imádkozz, hogy gyógyítsa meg az Úr-jézus, mondta neki, jó, mondta Mária Magdolna, jó, meg fogja gyógyítani

154

a Securitatével szemben, a másik oldalon, átellenben, szemközt, a másik oldalon, igen, a barátok templomának a tornyait téglapiros fénybe vonta a felkelő nap, egészen közel kellett menni a pince ablakához, hogy ki lehessen látni, a templomban Szent Ferenc éppen megkapja a Megváltó sebeit az Alverna-hegy ormán, Anyánk jól ismerte a templom oltárképét, sokat ült előtte Apánkra várva, akit kihallgattak közben a szekusok, vagy egyszerűen csak szó nélkül megkínóztak, rendszerint a templomban búcsúztak el egymástól, és a templomban találkoztak, amikor végre kiengedték, ha egyáltalán aznap kiengedték, ha viszont nem, Anyánk elnyúlt az egyik padon és kivárta a reggelt, a sekrestyés nem szólt hozzá, nem is nézett rá, egy fehér kendőben ételt hagyott neki az oltáron, és köszönés nélkül rázárta a templom nehéz ajtaját

155

Anyánk minden lehetséges megvilágításban látta már a nagyváradai Szent Ferencet a feszülettel meg a reves koponyával, de sehogyan sem tudta megszeretni a festményt, sokáig nem jött rá, mi taszítja benne, Szent Ferenc oldalvást, a vállá fölött sandít fel Alverna gyűrött egére, mintha kunyerálná a Mindenhatótól Krisztus öt sebé, ez lehetett az, csakugyan, ha már Anyánk kérne vagy netán követelne valamit a Mindenhatótól, akkor biztosan nem sebeket, azt megkapjuk mi, emberek egymástól, kérés nélkül, ehhez nem kell semmiféle isten, sem egy, sem kettő, sem három, sőt több sem, a kunyerálás meg mindenképpen kizárt, nincs az az isten

156

feküdjetek le, verebecskéim, korán van még, hosszú út áll előttünk, aludjatok, így szólított bennünket Anyánk, verebecskék, ez volt a kedvenc szava, a nevünket, ha gyorsan akarta kimondani, mindig fölcserélte, Fe-Li-Hu, Pé-Ist-Pa, vagy hogy hívnak, a lányokét a fiúkéval, a fiúkét a lányokéval, utána meg mindig nevetett, milyen sokan vagytok, verebecskék, csodálkozott el olykor, mintha elkerülte volna a figyelmét, hogy mikor és hogyan jöttünk a világra, és hogy ehhez neki is valami köze volt, arra gyanakodott, hogy a Magasságban Lakozó őt is csak béranyának szemelte ki, mint Szűzmáriát, Anyánk a szerelmi beteljesülést egyedül Apánkkal, és nem a mi fogantatásunkkal és születésünkkel kapcsolta össze, Anyánk is a Szentlélektől maradt viselő, mint az istenszülő Szűzmária, és Anyánk is visszanyerte szüzességét minden gyerek megszületése után, mint ő, Apánk meg már a szülés másnapján nagy lendülettel nekilátott újra meghódítani Anyánkat, leste a kívánságait, meglepetésekkel halmozta el, verseket írt hozzá

157

azt tervezték, hogy úgy fogják leélni az életüket, mint Ábrahám meg Sára, vénségig tartó, viharos szerelemben, azzal a különbséggel, hogy Sárának csak késő öregkorára nyílt meg a méhe, és ekkor szülte meg a gyermekét, Izsákot, Anyánknak meg már a házassága második évében, de ez a szerelemhez mérten igazán elhanyagolható különbség, Anyánk hetet szült, Sára egyetlenegy, ez is mutatja, hogy nincs is semmi eltérés, ugyan ki tudná megkülönböztetni a hetet az egytől?, senki!, még bizony Isten sem, akit Sára is és Anyánk is szépen kinevetett, ha csak tehette, de Isten nem haragudott meg ezért, ellenkezőleg, Sárától, úgy tudni, mosolyogni tanult meg, Anyánktól pedig kacarászni, nevetgélni, sőt önfeledten hahotázni, önmagán, persze, kin más

158

egy fiatal szekus tiszt jött le a pincébe, frissen futott le a lépcsőn, mint akinek jól kezdődik a napja, vagy jól végződött az éjszakája, mi éppen a reggeli előtti imát mondtuk a zsírosbödön körül, előtte Anyánk bekente zsírral elsőszülött Ferenc testvérünk mellkasát és hátát, metilén késsel megkenegette a torkát, Ferenc testvérünk szemmel láthatóan megkönnyebült, a szekus a lépcső alján megvárta a közös áment, jó étvágyat kívánt, egyenek csak, mondta, ne zavartassák magukat, hosszú út előtt állnak, majd valami határozatot emlegetett, és hogy az ingyenes utazáshoz van papírjuk a belügyminiszter elvtárs saját kezű aláírásával, de ezt végül elmulasztotta megmutatni nekünk, Rächitoasa lágerbe telepítenek, közölte velünk, üres barakkot is találunk ott, ha szerencsénk van, de ha nem, építhetünk magunknak egyet, ne nyugtalankodjunk

159

magyarul beszélt velünk, ékes magyarság, sima modor, előzmény nélküli, különös otthonosságérzés, a mieink között vagyunk, egymáshoz tartozunk, azonos célok vezérelnek, csak annyi a különbség közöttünk, hogy ő a győztesek oldalán áll, a történelmet pedig a győztesek írják a vesztesek vérével, kihegyezett írószerszámaikat mélyen belemártják a vesztesek húsába

160

hol van ez a Răchitoasa?, kérdezte Anyánk, mutatom, mondta előzékenyen a szekus, elővett a belső zsebéből egy térképet, kiterítette, mi itt vagyunk, Nagyvárad, itt meg Fetești van, látja, Fetești-től nem messze, fölfelé valahol fogják megtalálni Răchitoasát a Duna árterületén, nincs a térképen, de a térképről nem lehet lemenni, ugyebár, ne aggódjunk, biztosan létezik Răchitoasa láger, a lágerparancsnokság tud magukról, már el is küldtük a táviratot, az érkezésig meg a mi foglyaink, ne féljenek, katonák fogják őrizni a családot a célállomásig, biztosan megérkezünk, higgyünk neki, nem ma kezdte a szakmát

161

akkor essünk túl a formaságokon, mondta, felolvassa a névsort, a szerelvény készen áll az Oradea Est pályaudvaron, időben ki kell jutnunk az állomásra, a cseléd az állomásig kísérhet minket, utána mehet, amerre lát, fejezte be mondanivalóját a tiszt, nem vagyok cseléd, vetette közbe Nényu, sohasem voltam az, erről most nem kíván vitát nyitni, mondta a szekus, tengernyi dolga van, elhihetjük, ő érti, mondta, a család az család, Deme Máríka nevű személy viszont nem szerepel a listán, hanem csak a papné a hét gyerekekkel, írjon fel engem is, erősködött Nényu, megőrült?, azt akarja, hogy magát is deportálják?, azt, válaszolta Nényu, velük megyek, velük megyek, velük megyek, ismételtette megállás nélkül, mint aki megtébolyodott

162

a szekus nem figyelt tovább Nényura, a listát nézegette, és hangtalanul számolt, Nényu kétségbeesetten átölelte Anyánkat, megindultak a könnyei, mint akit elárultak, akkor a fülkiszúrás az ajtófélfánál és az örökfogadalom csak szemkiszúrás volt?, súgta Anyánknak, nem, mondta Anyánk, biztosan nem

163

két gyerek hiányzik a hétből, szólalt meg a szekus, na tessék, ezt is jól elbaszták, gondolta, de nem mondta ki hangosan, lássuk csak, kik azok, mondta, Ferenc, jelen, István, jelen, Lídia, hiányzik, Pál, hiányzik, akkor hát ők azok, hol bujkálnak?, ezt is nekem kell megoldani, gondolta, a rohadt anyjukba, hogy lehet ezzel a csúrhéval megtisztítani az országot és lerakni a kommunizmus alapjait, jelenteni fogom, ha addig élek is, a legmagasabb helyeken, gondolta, ami sok, az sok, nincs kegyelem

164

szedje össze magát, Deme diakonissza, ne szipogjon itt nekem, mondta, ezek az örökfogadalmas szűzek, ezek a legveszélyesebbek, gondolta, figyeljen rám, mondta, előkeríti a két szőkevényt a föld alól is, utána leviszi őket Rächitoasára, ott jelentkezik a gyerekekkel a lágerparancsnoknál, várni fogják, ez parancs, megértette?, meg, válaszolta Nényu megkönnyebbülten, mint akit angyal szárnya érintett meg, megértettem, bejutok én is a lágerbe, gondolta boldogan, majd Anyánkra nézett, és a kifúrt fülére mutatott, vág az eszem, gondolta a szekustiszt, készüljenek, mondta, és magunkra hagyott bennünket

165

Nényu különbözik tőlünk, ő szabad, a személyiében sem szerepel a DO pecsét, ő nem deós, mint mi, mert szabad elhatározásból lett lágerlakó, mint Tereza asszony, aki a szerelmét követve jött a Bärägani-ba, fényes nappal besétált Läteşti lágerbe, mintha mindig is itt élt volna, mindenkinek köszönt, akivel találkozott, és kedves szavakkal a hogyléte felől érdeklődött, illedelmesen purpárlézott, mint az ismerősökkel szokás

166

Tereza megpróbált a börtönbe is a szerelme után menni, de ez a terve meghiúsult, pedig sikerült fölvetetnie magát a zsilávai börtönkórházba konyhas lánynak, a belügyesek viszont szagot fogtak, vagy valaki egyszerűen csak besúgta, nem derült ki sohasem, az első munkanapján kicsapták Terezát a konyhából, és súlyosan megfenyítették, de Terezának beszélhettek, szerelmes volt és eltökélt, börtönről börtönre, lágerről lágerre járva felkutatta a férfit, míg végül a mi második lágerünkben, Läteşti-en találta meg, Romulus, így hívták Tereza szerelmét, valahogy tudára is adta az érkezését, mert Romulus napokig a frissen meszelt barakk előtt várta a lányt egy hatalmas kékiringó csokorral, *Bine ai venit, Tereza!*, köszöntötte, amikor megjött, majd bementek a házba, magukra zárták az ajtót, és napokig nem mutatkoztak

